

הַלְכֹות בָּרְכוֹת סִמְן רַכָּה

ביאורים ומוספיים

9) ואם חבירו נמצא במקום שהקשר עמו מנוי, הורה הגראיינט ניקניבסקי (ארחות רביינו חי' א' עמי' צד') שכיוון שאם היה קורה לחברו דברה היה מודיעעו, הרי גם כשלא הודיעעו ذרי זה באילו הודיעעו שלא אמר לו דבר.

(6) וביאר הגר"ח קנייבסקי (שער העין תשובה ס"א) שכך היה דעת המשנ"ב אף לגבי ברכת 'שהחיינו' לאחר שלשים ים, שם הודיעו משלומו בחוק שלשים ים לא ברכ' 'שהחיינו' ומשלא מבואר בבאර היטוב (ס"ק א) בשם האחרונים שדין זה לא נאמר אלא בברכת 'מחיה המתים' ולא בברכת 'שהחיינו', וראה בערך **השלוח** (ס"ב) בטעם החילוק.

[משנו ב ס' ק ד]
בצלאל אין מברך "שחתתנו" וכורא, אין רואה אותו עד אחר ראש השנה
בימים הכהנים הבהאיים.

7) ובכעums הדבר, כתוב הברכת הבית (שער כר הע' א, ומוקרו מהבב' ח') שברכת 'שהחוויטן' נכללת בברכת 'מחיה המתים' שהרי הוא מערב על רב שהברכו חן.

משמעותם זה שבב הדעת תורה בשם חז"ל קדושים, שמי שרוואה את שני חבריו יהוד, אחד שלא ראהו ייב חורש ואחד שלא ראהו שלשים יומם, יכול לפטור בברכת 'מחיה המתים' את ראיית שניהם. אכן, רשי הוא ליטרן קדום 'שהחיהני על חבריו שלא ראהו שלשים יומם, ואחר כן לברך 'מחיה המתים' על חבריו שלא ראהו ייב חורש, ונאייה נ ח |שבת לברכת שאינה ארוכה.

(8) וטעם נוטף כתוב הערך השלון (ס"ג, ומוקיז ברביבינו יונה ברוכות מג', ב בדף הוריף, וכן הוא במאיו שם נח, ב ד"ה הרואה את חבירו), כיון שלآخر י"ב חדש שלא ראה את חבירו, הוא נשכח ממשילבו כמו מה שנסכח מהלב לאחר י"ב חדש יותרה במחיש' א' שם נח, ב שטעם זה הובאה מירא וו מיד לאחר דין ברכת אמרחה הבתים, וראם רשי' בראשית לו להן.

ובשנה מעוברת שעברו י"ב החדש [ולא עברה שנה], כרב החודת תורה (ס"א) שיברך, כיון שאין הדבר תלך אלא ביום החדש, וכן בכתב הא"א (בתוכשטש, ס"א), וכן כחוב הקצות השלוחן (ס"ס בזבוזה"ש אות ו) שכמו שלענין אבל על ابوו או אמו, מבורא בש"ע (ז"ד סי' שעא ס"ב) שמותר לו להיכנס לבית המשתה לאחר י"ב החדש אף בשנה מעוברת [ראו באර הגולה שם אותן ג], והוא הדין בכיעונינו. וטעם הדין בשניות הוא שבע שבחת הלב אינו משתנה בין שנה פשוטה למעוברת [ראו ש"ת חותם סופר אבה"ע סי' קיקיטן] וכן דעת הנרש"ז אידערךן (הילכות שלמה תפלה פ"ג ארחות הלכה הע' 47).

[משנ"ב ס"ק ה].

(9) דין זה כתוב לעיל (ס"י רג'ב ס"ק ב) בסתמא ולא הביא שכן כתוב ההפוגם, ובויאר הגר"ח קניבסקי (לפאר ולברך סי' א) שיש לחلك שההפרג'ן לא דבר על בת.

ממושב ס'ק ॥
ונעכשנו לנו גורן שלא לברך עד שעה שהנער מתחפל בזאchar בתורה
צבורי א' שהוא קורא בתורה בשפת ראשונה¹⁰, שאנו נודע
שליח-צלבון שהוא בר-מצווה¹¹.

(10) וכן ביום חול אם קוראים בתורה ביום שנעשה בר מצווה או למחורתה בתב העורך השלחן (ס"ד) שרבים נהגו לברך בשעה זו לתורה. וראה בביבה ליל (פי' קל"ו ס"א ר' ר' יהה בשבת) פרשׁי דין המשן במלחאים עמוד 55

[משניב ס'ק יז]
 וען בפתחי-תשובה מה שכתב שם ספר עמיידי-אור בז'ה²⁶).
 וכן שם כתוב ברווח בית קברות אחר שלא יברך עליו מספק, וכותב
 העזרך השלחן (ס'יח) שאם התווספו שם קבידים אחרים אפלו
 באיזו בית קברות, מברך. אכן דעת הגרש"ז אויערבך (halichot
 שלמה תפלה פ"ג דבר הלכה זאת לד') שאפלו אם התווספו
 קבועים באיזו בית קברות, אין נהגים לברך שנית ובפרט כאשרינו
 עומד על יד הקברים החדשניים ורואה את מקומם, אלא רק רואה
 את המצבות מרוחק מקום [וראה שעדי תשובה ס'ק ז].

סימן רכה

דיני ברכת 'שהחינו'

[משו"ב ס' ק א]
רואה אשתו ואלו, בטו ואותותיו, בין שהוא שמן וננה
בראיטם⁽²⁾.

ו) והוא הדון קרובותיו שאין לבו נקפו עליין, דעת הנרי'ש אלישיב (אשר האיש ח"א פלי'תאות ט) שմברך על ראי'ין [ומה שבתב השעה"ע ס'ק ב הוא לא דוקא], וכן משמע בעורך השלוחן (ס'ג).

2) ובמניגו, כתב הא"א (בוטשאטש, לעיל סי' רל סי' שנטקה) שלא לברך ברכות אלו [ובטעם הדבר ראה בנומי איזיח], וכן כתב הכהן החיים (ס"ק ו') בשם הנקן איש חי, וכן כתב הערך השלחן (ס"ג) שעכשו מקרים מודרניים דמי שידוע בעצמו שיש לו חנוג ושםחה בראייה זו. וכן דעת הגראייז אויערבך (היליכות שלמה תפלה פ"ג סי' ב'), שכיוון טהרים שלא לברך ברכות זו ושייש לחוש שאין שמה באממת בראיתו, וכעין זה ראה במש"ב לעיל סי' ריט ס"ק י"ח) אלא באופןם מיוחדים, כגון שראה את אחיה, או אחד משדר קרוביו, או ברואה את חבירו הקרוב לו שב ממלאכה, וכן מובה מהגראייז סולאוייציך (עובדות והנוגות לבית בריסק חיב עמי לה) שהחשש לברך ברכות אלו, שכןון שמנבואר בשורע שמנברקרים דוקא על חבירו החביב עליו מאה, ואין אנו בקיים מכך נחשב לחביב עליו מואד ובעין זה ראה בשעה' ז' להלן:

ואם בשנוגשים אומרים וה לה 'ב"ה שאחננו רוחים זה את זה' וכדו, כתוב הברכת הבית (שער כד ע"א) שם איתן חביב עליו הרבה, יצא בזה, ובנומוקי אויח' כתוב שוציא בזה אפיקו בחביב עליו הרבה [ווארה במשנוב' לעיל שם ובעשיה"צ ס"ק ט].

מבחן שמן מאברך עליו אשר חלקו, וכדלאיל בסמן רכד סעיף ג', וגם שהחינה²³

3) ומובהר ברבו הבהיר שדין זה הוא כשחוכם הוא גם חבירו
משמעותו בראיותו, ורק מברך עליו גם 'שהחיה'ך'. והחידוש בכך הוא
שאכן ברכת 'שהלך מוחכמתו' פורטת את ברכת 'שהחיהנו', אבל
בחוכם שאינו חבירו לא יברך 'שהחיהנו'.

[משוריב סק' ב]
מראיה וראשונה⁴) וכורו, שאננים הוציאעהו משלומו⁵), יש דעת באחרוניים וכփ ברכום להבל⁶).

ולענין ברכות על ראיית מקומות שנעשו בהם ניסים, כתוב לעיל (ס"י ריח ס"ק יא) שמוניהם את השלשים יומם, חוץ מיום שראה וחוץ מיום שעומד בו עתה [ומשמעו בערך השלחן (ס"ב) שהוא הדין לענין ברכות במחיה המתוים].

מילואים הלכות ברכות סימן רבן רבד המשך מעמוד קדום

חשיבות התורה אמיתית ולומד בה לשמה, והביא שב"ח מישען קצר שעריך שידודה בקי גם בתורת הנסתור.

ומי שמנפרנס לחכם בזורה ואינו מפוזר לירא שמיים, כתוב הברכת הבתית (שער כת אות ה הע' ד) שאין לברך עלין 'שחלק', כיון שכחוב ריאשיות חכמה וראת ה",ומי שאיןו ירא שמיים איןו בכלל חכם. וכען וה כתוב מההורש"א (ברכות נה, א ד"ה ברוך) שהוא שאותם רבכיה על חכם 'לראוי', הוא על פי מה אמרו (אבותה ג ט) כל שיראת חטא קדמת לחכמו חכמו מתקימת [וראה בשווית תשובה מהאהבה שם].

ואם במקום לסימן 'יראו' סיים 'לבשר ודם' כמו שמשמעותם על חכמי אומות העולם, כתוב בשווית התערורות תשובה (ח'יא סי' קב) שישציא, כיון שישראל הם בכלל בריותיהם, אלא שלכתחילה ציר לברך ברוכה מבורתך. וזהו הדבר אם כירך 'שנתנו' על חכם או מלך ישראל, או שבירך שחלק' על חכם או מלך נרכי, כתוב שם שציא.

ואם החכם הוא גם חבירו של אדרא השילשים זום, כתוב לקמן (ס' ר' ר'eca ס' א) שבירך גם 'שהחיני' [ראת מה שכתבן שב'].

לשישים רבים, כדי לכלול כל הדעות והחכמתם שאין להסיף עליהם. וברובם ב' (פ"ז מהל' ברכות ה"א) מבואה, שנות ברואה אובלוטי עכו"ב שאומרים "בושה אמרכם" וכו' צרך שיחיו שישים רבים, וכן דיק בשות' דברי יציב (אריך ח"א סי' צא אות ב) מהשו"ע כאן.

[משנו"ב ס"ק ט]

¹² שעם ה' הם חלק אלה ורבאים בו, לכן אמר 'שחלק' (12).

12 מסתורת לשון השורע והפוסקים הוכיחו בשורת שבת הלוי (ח' סי' יג) שאף ביום זה יש לברך, והותיק שם, שכאשור בא בעל החכמתה בעומד ליניאן בידכו לעלו שחקך. וכן מובא בארחות רביינו (ח' עמי עב-ען) שהגדיר כיopsis ביך על גודלי ישראל ושלآل מבוגאר בערך השלין (ס"ז), שבודמננו מטען מלטך על חכמי ישראל וכן על חכמי אומות העולם. בין שלא הבהיר כמה שיעור של חכמו כדי לברך עליו, ובין זה כתוב המקור חיים בקיצור הליכות באן, וראה בשורת תשובה מהאהבה (ח'ב סי' רלו). וכותב בשורת שבת הלוי (שם), שהגדיר של חכם שمبرיכים עליו הוא או שמלוכבם בגין הדור ומונסה שחכמו

הַלְבּוֹת בָּרְכוֹת סִימָן רְכֶד
בְּמִשְׁבָּר מְעֻמְדוֹן 289

שם (ח) שיברך, ואון לחוש שיבוא לטעות לברך על קבר אחד, בין שירוע לכל שאין הברכה על הקברים אלא על הנקבותיהם הם רביים. וכמובואר בשעריו תשובה (סיק ד') שחרי אמרותיהם 'אתכם' ובלשון נכח [וראה בשוו"ת עמודי אור סיד' ד'].

ואוקף בשבת, כתוב השדי חמד (ח'ז) מערצת ברכות סי' ב'אות י' שיכל לבדר, כיון שהיא צידוק הרין, וכן דעת החוזיא (אמוריו יושר סוף ניקיון) שאין הוא צידוק הדין אלא ברכות הראייה.

23) ובקר בוגר הנמצא בשטח קטן לבודה אך מסביב ישנים קברים נוספים, כתוב בשווית באר משה (ח'ב סי' יד) שיביך אף שהליכתו היא רק לבר אחד, וכשבמברך על כל קברים, כתוב בשווית אגרות משה (או"ח ח'ה סי' לו) אותן י' שאין די בשוראה מרוחק את המצעבה, אלא צרף לראות את הקרן שמכסה את הקבר, וכן את המזבח הנמצא שדה ממש על מקום הקבורה [וראה בא"א (בוטשאטש) שהסתפק בזיה].

²⁴) ולביר שפכונת בו רמה אוניות. חבר בבור אול באנדר פון ז'ו

הַלְכֹת בָּרְכֹת סִימָן רַחֲא
המשך מעמוד קמא

ברכה זו מתי שירצה, או בעלייה ל תורה או בסעודת הבר מצוה ו/orה
בשות' בצל החכמתה חייה סי קלְבָן-קלד שהאריך בזזה.

לענין החיזב ליתן עליה לתרוהה לנער שנעשה בר מצחה. ואחיהם תאוותים שנעשו בני מצחה, דעת הגרש"ז אוישרבך (הילכות שלמה תפלה פבג סמ"א) שככל אחד יעלה לתורה לחוד וראה ש"ע לעיל סי' קמ"א סי'ו, וברך האב בעמיהם שפטורני, ולא יברך ברוכה אחת ויאמר 'מעוננים של זה ושל זה', בין שהוא משנה ממטבע שבעו החכמים, אף אם אומרה בלבד שם וממלכות. מאידך, דעת הגרש"ח קיבסקי (הקטן והלטתיו ח"א עמי 21)шибירך 'מעוננים של אלו'.

ועוד מתי יוכל לבקר טרפה זו, כח הקצאות שלחן (ס"י סה בדקה"ש ס"ק י"ד) שאין לה וען קבוע, ואם איחר יטול לבקר כל זמן שירצת.

וְהַטָּשׁ שָׂעִיר מִבְּרֵכִים בְּרֻבָּה וְאֶל בָּת שָׁהֲגֵית לְנַיְלָה יְמִין יוֹמָה

לזה מה שבתבאו להלן (סעיף ז')

11) ובעשועלה למפעובי בקב' בשוו'ת רבעת מלכיאל (ח"א טז, ג')

שלבאוורה און לבך, שהו נהגין עלולות למפטיר גם קפנין [וראה ליקמן סי' ר' רבב ס'יך יב ושותה"ע באנ' ס'יך ז], ואם בן לא נהוד על ידי קר שהוא עשה בר מעוזה [וראה שם טעם אחר מחדן מברכיהם בשועליה לתורה, ולפיעם זה אפשר לבך גם בשעליה למפטיר]. אכן דעת הגראי'ש אלשיב (אשרי האיש ח'א פלי'יט אותן לח) שרשאי האב לבך

מילואים

הלוות ברכות סימן רכה

המשר מעמוד קודם

56

(20) שלאו בטעם שהביא הלובש (ס"ב) שעדר גיל יג' שנה מעוניינים את הנק על עונות האב, ועל ברך שנפטר בנו מעונשו. וההבדל בין הטעמים, כתוב בשווות אצל החכמה (וח"ה סי' ג') הוא בין חורג, שלטעם שכטב המשנ"ב אף בבן חות יש לבך, שהרי באחריותו לחטמו ונענש על ברך, אמן לטעמו של הלובש אין הבןגע על עונות אבי החורג, ועל כן לא יברך [וראה שער אפרים סי' סכ"ז].

ומשנ"ב ס"ק ח'

ומהרייל עשה כן הלווה למעשיה²¹), יש לברך בשם ומילכות²²).
(21) וכשברך בשם ומילכות, כתוב העשייר אפרים (שער ד סכ"ד) שהשומעים עונים מן [וראה בימה לשלל סי' רטו סי' ד"ה ואיסור].
(22) אמנים החוויא (ארחות רבנו חי' עמ') רבד הווה לבך בלבד אלא שם ומילכות, וכן הורה הירושאי אויערבך (הליכות שלמה תפלה פג' דבר הלמה אותן צ' לבך בלבד שם ומילכות נאך הוא עצמן בירך על בנו בשם ומילכות), וכן כתוב הכך החיים (ס"ק ט).

[ביה"ל ד"ה פר]

בגון דלעת וכליוצה באה²³), נעשה נגר מצות הקובלא²⁴), ובחשובה שאלת-יעקב²⁵ (סימן טג) חולק על זה²⁶.

(23) ועל גרעיני פרדי ואפלו מותוקים, כתוב הכך החיים (ס"ק ל' שבין שכרכמת' שחכל', אין לברך עליהם' שהחיני ו/orאה בשרש' לעיל סי' רב סי' ובמשנ"ב שם סי' כה, שמברכים עליהם' העץ' וכלל היוטר פרי האדמה, ו/orאה שם פרלי דיניכ בזה, ו/orאה בкус החיק שם סי' ל' ג').

(24) ובואר בשווות אגרות משה (אורח ח"ב סי' בה), שהוא נהאה כשמחו ומברך על שוש עבור עבירה ועל פדי שנעשה על ידי עבירה ז אבל לענין קיוב מיצה בפרי מרכיב מותר, ו/orאה משניב לקמן סי' תרומה ס'קה' ו/orאה ט' תרומות סי' ח').

ולענין מי שגאל חיטים וטהון ואפלו, כחוב במישנ"ב לעיל (סי' קצ'ו סי' ק' ד) שיש אומרים שאפלו אם קנאן זה שלג, אין לברך על מה שאופה מון לא בבחה וראשונה ולא ברכחה איזונת, שבין שיש ברוכחה הוכרת השם אין וזה מברך אלא מנאג' ויש חולקים. ומובואר בדורותיו לקמן (סי' תרומות סי' ג), שהוא הדין לענין ברכת המצוות [וראה בטהיל לעיל סי' ייא סי' ד'יה ולענין], שצדד בהדעתו שכן לברך בכל אופך). ואפלו אחרים שלא גוזל, מבואר במישנ"ב לקמן (שם סי' ח) שכן להם לברך על כה.

(25) מלשון וbeitno דיק הגריח קニיבסקי (שונה הלכות סי'), מעשה חמור פיא' הע' א' ובתק' הסטר בתשובותאות יג) שזעתו טטה ברעת הייעב'ץ, על בן הורה שאפשר לברך ברכחה האילנות גם על אילנות שבטעו באיסור בגין כלאים. אמנים הנגרש' אויערבך (הלוות שלמה תפלה בכ' דבר הלמה אות ייח') כתוב, שהמתנה שללא לברך על פרי המרכיב מין בשאינו מינו. ובשווית מנתת יצחק (ח'ג סי' בה אות ד) כתוב, שבין שני הרים זה ספק אם לברך על לו' שהחיני, لكن כדי לצאת מידי הספק יברך על פרי חדש אחר שהחיני ווכן לפניו פרי זה ברכתו, וכן כתוב בשווות אגרות משה (אורח ח"ב סי' נח ד'יה אבל).

ולגבי גרעין שלקווח מיאלן מרכיב ונטשו במקום אחר, כתוב בשווית א/or ל'יזין (ח'ב פ"ד תשובה מה) שכחן שבאלין החודש לא געשה איסור, ומותר לעשותה בן לכתחילה כמובואר בשוע' (יזיד סי' רצח סי' ג) מותר לכל הדעת לברך על פירותיו' שהחיני, וכן דעת הגריח אלשביב (ויאת הברכה פ"ח עמי 163). והגריח קニיבסקי (מעשה חמץ פ"ג הע' יב). פרי מרכיב, אלא שההארכבה אינה יכורת במרוחך וטעמו, דעת הנרייש אלשביב (ויאת הברכה שם הע' קב) שלכל הרעות אפשר לברך על לו' שהחיני).

שלמה תפלה פ"ד דבר הלמה אותן יט, ו/orאה בבייה'ל לעיל סי' כב ס'א ד'יה קנה ובשותת חתם ספר אורח סי' נח ד'יה ויען).

(14) ואף שנס בת מתחייבת בין ריב' ויום אחד במצוות התורה, כתוב בשווית אגרות משה (אויח' חי' סי' עז) שאון מצוה לעשות סעודת בת מצוה, דין שאין ניכר בכת שנעשית גודלה, ואין עושים סעודת מה דבר שאינו ניכר אף שבבת יש את אותה שמחה ממש כמו בבן, מה שאין בנין ניכר הדבר בברך שהוא מערוף למן' וכו'. ומתעם זה כתוב (שם סי' ל) שאסור לעשות סעודת בת מצוה בבית הכנסת, בין שהוא סעודת רשות בסעודת יום הולדה וכו'. והויסוף (שם ח'א סי' קד) שצדקה בת מצוה היא היל ממקורה מהרפורמים והקונסරבטיבים, ואף לעשותה בבית יותר טוב להימנע מכך [אבל אין אישור בכך], ואין מה שום עין וכמך [וראה מה שכתב בזה החותות דעת סי' ל] ו/orאה עוד בענין עשיית הצדקה בבית הכנסת לעיל סי' קנא סי' ק'.

(15) ולגבי נישואין בת תלמיד חכם לעם הארץ, כתוב לקמן (סי' תרע' ס'ק ח) שאם אומרים שירות נחשבת לסייעת מצוה [וראה שם סי' ק' ט]. וכחוב בשווית דברי מליאיל (ח'א סי' ג' אות ט) שככל מה שעשו אבא מהתפעלות הנפש לבבב הבודה יתברך, הכל נקרא סעודת מצוה (זה עיקר הווא בעית והתפעלות הנפש שוה עיקר המשמחה).

(16) וכן נגבוי טערת בר מצוה עם בשער בתשעת הימים, כתוב בח'ח'י אום (כלל קל סט"ז) שאם הביא הנער כי שעודת או אם דרש הנער מעוניין חבר מצוה, היא נחשבת לסייעת מצוה שומרה לאבל בה בשער [וראה שורע' לקמן סי' תקנו סי' ובמשנ"ב שם פרטיו דינים בוזה].

וזוקא כישועים את הסעודה לאחר שנעשה בר מצוה, אבל אם שעשים את הצדקה קודם שנעשה בר מצוה, מבואר בקטות השלחן (סי' טה בדוח'ש סי' ט) שאף אם הנער דרש אין זה סעודת מצוה. וגם כשועושים את הדעודה ביום שנעשה בר מצוה, כתוב הכך החיים (ס'ק יא) שנוהגים שנער חבר מצוה דרש, כדי שלג' דוי עסיך התהודה ומיצות הסעודה, יזכה למלעת הרוח היותר גודלה במללה וקדושה, ואם אינו יודע לדרוש דורשים לפניו, ואם אבוי יודע לדרוש הוא קדום לכל אדם.

[שעה'ג ס'ק ג]

מפל מקום להיות מכאן אליו יכול²⁷).

(17) אבל לגבי שעת החזק שתתבטל הקרייה אם לא יקרה הקטן, כתוב לקמן (סי' רפב' סי' ג) שהפוג' מסתפק והדרך החיים מילך.

[משנ"ב סי' ק' ז]

שפטני מטעןש²⁸ ובר', שפעשה אילש²⁹, קח'ב הוא להקחן בצעומו למקוץ השם יחפנוק³⁰.

(18) ובניטה הברכה, כתוב השער אפרים (שער ד ס'ב'ח) שיש אומרים 'אשור בטוני', וכן כתוב הוה אודם (וזיא כל טה סי'). והקטות השלחן (סי' טה סי' ז' ובזה'ש סי' יט) כתוב שהנטה בטידור הרב הוא מעונש הלהזה).

(19) ואף שלא געשה גודל עד שהביא כי שעורת, כתוב הקצתות השלחן (שב' שכחן שמצוות חינוך היא מדרבנן [וראה מה שכחנו המשנ"ב לעיל סי' ע סי' ג]) אפשר לטסוך על 'חזק דרבא' שכשנעשה בן יג' שנה ויום אחד הביא שחי שעורת וכן כתוב הביה'ל לעיל סי' ל' סי' ד'יה ישן. ובואר שם, שמטעב זה אין מברכים על בת שהגיעה לגיל ריב' ישן. ובואר שם, שהרי מובהר במג'ג' (סי' שmag' סי' א) שכן חזב' לאב לחקר את ביתו וזכר קדמו הפג'ג' זיאן (אי' סי' ח) ו/orאה במישנ"ב לקמן (שם סי' ב) שמצוות חינוך זיאן גם לבוחר, ושאומרים שהיא נם על האט. ו/orאה בкус החודים (סי' טה טעם נספ' מרוע אין מברכים על בת שפטני).

